

*Ще юнаки, ще майже діти,
А навкруги і смерть, і кров.
"На порох стерти, перебити!" -
Іде на Київ Муравйов.
Полків його не зупинити,
Та рано тішаться кати:
Коли стають до зброї діти,
Народ цей - не перемогти!*

Луків Микола

**«КРУТИ: і сум, і біль,
і вічна слава...»**

29 січня - День пам'яті полеглих у бою під Крутами

Підготувала Гулик І. В., зав. сектору
наукової бібліотеки
ВНМУ імені М. І. Пирогова

29 січня 1918 року на Чернігівщині, недалеко від залізничної станції Крути відбулася битва, що стала важливим фрагментом в українській історії. 300 юнаків Добровольчого Студентського Куреня відстоювали право українського народу жити у власній державі. Студенти Університету імені Святого Володимира, новоствореного Українського Народного Університету та гімназисти Київських гімназій вступили у нерівний бій із більшовицькими військами, чисельність яких налічувала близько 5 тисяч.

«Крути», художник Андрій Серебряков, Київ, 2006 р.

Бій тривав лише п'ять годин. Ціною свого життя юні герої
зупинили наступ ворога на два дні.

Втрати патріотів сягали: до 250 юнаків і 10 старшин.

Леонід Перфецький "Бій під Крутами"

1-ша Українська військова школа ім. Б. Хмельницького та рештки Студентської сотні відступили до станції Бобрик, де 30 січня 1918 року об'єдналися з Гайдамацьким кошем Слобідської України С. Петлюри.

А. Климово: Бій під Крутами 1918

За свідченнями очевидців, 28 студентів, які потрапили в полон до більшовиків, було розстріляно. Учень 7-го класу Григорій Пипський зі Старосамбірщини перед розстрілом перший почав співати «Ще не вмерла Україна», і решта студентів підтримали спів.

Уже в березні 1918 року, після підписання більшовиками Брестської мирної угоди і з поверненням уряду УНР до Києва, за рішенням Центральної Ради було вирішено урочисто перепоховати полеглих студентів на Аскольдовій могилі у Києві. Тіла 28 вояків-студентів було перевезено до Києва.

Отамановський Валентин Дмитрович (27 лютого 1893 року - 10 березня 1964 року)

Український історик, краєзнавець, бібліограф, громадський і політичний діяч. Засновник “Братства самостійників” (1914 рік), депутат Української Центральної Ради (1917 рік), засновник **Вінницького Кабінету** виучування Поділля. Автор першого в Україні історико-правового монографічного дослідження міста (стосувалось м. Вінниці).

Жертва сталінського терору.

29 січня 1918 року Валентин Отамановський, як юнак (юнкер) Першої Української юнацької військової школи імені Б. Хмельницького, брав участь в бою під Крутами. Значиться серед списку встановлених осіб, що залишились живими.

25 грудня 2015 року в честь Валентина Отамановського названа вулиця у Вінниці.

Подвиг українських юнаків під Крутами, що своєю кров'ю окропили святую землю в боротьбі за волю України, навічно залишиться в історії як символ національної честі.

“Недаремно пролилася кров тисяч українських інтелігентів та молоді, коли вона принесла духовне визволення від найтяжчого і найшкідливішого московського ярма: добровільно прийнятого духовного закріпачення!”

Михайло Грушевський

Пам'яті тридцяти

На Аскольдовій могилі
Поховали їх -
Тридцять мучнів українців.
Славних, молодих...

На Аскольдовій могилі
Український цвіт! -
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.

На кого посміла знятись
Зрадника рука? -
Квітне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...

На кого завзявся Каїн?
Боже, покарай! -
Понад все вони любили
Свій коханий край.

Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих. -
На Аскольдовій могилі
Поховали їх.

Павло Тичина

«Чужинче, йди і Україні
Скажи, що звершений наказ.
Хай не сумує! На руїні
Збудуємо нові твердині
І в бій підемо другий раз!

Скажи, що шлях покажуть Крути,
Що замість терня ореол,
Що Україні вічно бути,
Про Україну всім почути,
Бо світу це новий престол!»

Янів Володимир

Монумент битви під Крутами 1918 р.
(автор Анатолій Гайдамака, 2006 р.)

Крути : збірка у пам'ять героїв Крут / упоряд. О. Зінкевич, Н. Зінкевич. - Київ : Смолоскип, 2008. - 422 с.

До збірки «Крути», виданої «Смолоскипом» до 90-річчя бою, увійшли найрізноманітніші матеріали. Це й історичні матеріали та статті, в яких розкривається хід та причини трагедії, і художні твори, але насамперед - публіцистика різних часів. Найцінніша частина книги - спогади нечисленних учасників бою, яким вдалося вижити.

Багато матеріалів, узятих із важкодоступних діаспорних видань, публікуються в Україні вперше. Книга розрахована на широке коло читачів, зокрема молодь.

[Добре діло](#)[Символіка](#)[Потічка в Крути 2016](#)[Підтримати нас](#)[Написати нам](#)[Нас підтримали](#)[Крутянський піст](#)

Учасники бою

Бій під Крутами - 29 січня 1918 року

В рамках кампанії «Пам'ятай про Крути» ти можеш долучитися до вшанування пам'яті полеглих героїв. Зробити це можна наступним чином:

1. Дізнайся більше про бій під Крутами. Важливо знати правдиві, а не міфологізовані політиками, причини, події і наслідки.
2. Підтримай кампанію «Пам'ятай про Крути!» у соцмережах і ЗМІ, фінансово. Розмісти банер на власній сторінці чи у молодіжних групах.
3. Вшануй полеглих, одягнувши крутянську символіку. Причепи на груди стрічку чи з значок із відповідною символікою (не маєш - виготови сам і для своїх друзів), одягни вишиванку.
4. Присвяти Героям одну добру справу. Організуй перегляд молоддю відповідного відео, флеш-моб на крутянську тематику, смолоскипний похід, вечір бардівської пісні чи військово-історичну гру на місцевості тощо.
5. Підтримай традицію крутянського посту (від 21.00 28 січня до 6.00 30 січня).

Слідкуйте за новинами у цій спільноті на Facebook та на офіційному сайті акції.

*Їх було триста – студенти та гімназисти.
Проти них були тисячі – солдати, фронтовики та
матроси більшовицької армії.
Герої Крут стали Предтечею «Небесної сотні»...*

